

Het Kolenspoor

BERT SMITS INTERVIEWT PETER DOUVEN, BELEIDSMANAGER STAD BERINGEN, EN MARTINE BAPTIST, RUIMTELIJKE PLANNER PROVINCIE LIMBURG, OVER HET KOLENSPOOR PROJECT

Wat was de uitdaging waar jullie voor stonden, toen Tweeperenboom aan boord kwam?

Martine: We hadden net het "Top Limburg" verhaal afgerond, met gigantisch veel spelers en belangen aan tafel, van kleine tot grote spelers, en op veel verschillende niveaus. Er was zo veel ontwikkeld aan visies en plannen dat niemand nog echt overzicht had, en de dingen mekaar dus ook niet konden kruisbestuiven. Gezien de complexiteit van dat verhaal besloten we een strategisch project aan te vragen bij Vlaanderen. Daar hebben jullie op ingediend.

Peter: Ik was in het begin kritisch. In het verleden heb ik nog de mijnsluiting meegemaakt. Toen waren de mijn gemeenten bijzonder solidair met elkaar - ze zaten samen in dezelfde shit - en hebben we zeer nauw kunnen samenwerken. Toen de urgentie van de sluiting voorbij was zijn er allerlei initiatieven ondernomen om die samenwerking te bestendigen in allerlei streekplatformen.

Ik heb dat zien afvlakken tot een formeel platform dat mooie jaarverslagen oplevert, maar waar de deelnemers niets aan hebben. Ik was bang dat we diezelfde toer zouden opgaan. Wat ik ook niet meer wilde, was een te zeer stedenbouwkundig verhaal.

Martine: Ja, we wilden geen partij meer die op hetzelfde elan zou verder werken. Tweeperenboom trok het breder open, er zat meer verhaal achter. Geen evidente keuze, want we kenden jullie toen zelfs nog niet.

Peter: Ook de hele procesopzet die Tweeperenboom voorstelde, sprak ons aan.

Welke doorbraken hebben jullie doorgemaakt?

Peter: De eerste belangrijke doorbraak was de scherpe strategienota die door iedereen werd goedgekeurd.

Martine: Op de provincieraad én 7 gemeenteraden! Dat is in andere trajecten zeker niet altijd gelukt.

Peter: De tweede doorbraak was de fietssnelweg, die we hebben verruimd tot een labo voor een 'Bicycle Oriented Development'. Dat is een eerste tastbaar iets.

Martine: Dat is inderdaad echt een katalysator. Mobiliteit en Openbare Werken wilde een haalbaarheidsstudie doen, en we hebben dat kunnen inkantelen in ons project. Het heeft op het goede moment geholpen om de visie tastbaar te maken.

Ook de aankoop van het fysieke spoor was een enorme opportuniteit. Achteraf gezien is het goed dat de provincie dit heeft kunnen doen. We hebben voorkomen dat het op de markt kwam en hebben daarmee tijd gekocht voor dit project.

Wat vond je moeilijk?

Martine: Aandacht voor een goed evenwicht tussen de ruimtelijke expertise en de procesmatige inbreng van Tweeperenboom is een uitdaging geweest. Dat maakte dat de concrete vertaalslag soms moeilijk verliep. Met de huidige werking, een samenwerking met Tractebel, zit dat ideaal.

Peter: Het beleid meekrijgen is niet altijd evident, nu nog niet. We hebben bestuurswissels meege maakt, en we hebben een combinatie van mensen die lokaal en bovenlokaal denken. Quick wins zoals de fietssnelweg helpen om de meerwaarde voor iedereen duidelijk te maken.

Martine: We hebben frustrerende momenten gekend. Maar ik heb ook leren loslaten: verandering vraagt tijd, alle puzzelstukken moeten juist vallen. Nu begint iedereen te zien wat de meerwaarde is van het feit dat je je eigen project aan een groter geheel kan ophangen. Je tilt alles naar een hoger niveau. Tweeperenboom heeft de actoren betrokken in het meer geïntegreerd denken en werken.

Helpt het fysieke spoor ook om daadwerkelijk tot meer verbinding te komen?

Peter: Voor mij is dat nog abstract, maar dat wil niet zeggen dat het er niet is. We moeten het gewoon nog verder concreet maken. In het Kolenspoor team is er zeker meer verbinding gegroeid gaandeweg, en eenmaal de fysieke route er is, zullen er ook concrete samenwerkingen in het veld ontstaan.

Martine: Wat bijdraagt tot verbinding is een zekere continuïteit en een consequente houding. Ook het feit dat er aanspreekpunten zijn, en een label, een naam. Het Kolenspoor wordt zo vaak aangehaald, dat je het niet meer kan ontwijken.

Het Kolenspoor

Een ruggengraat voor gebiedsontwikkeling
Met als kernpartners de gemeenten As, Beringen, Genk, Heusden-Zolder Houthalen-Helchteren, Maasmechelen, Zonhoven en de Provincie Limburg

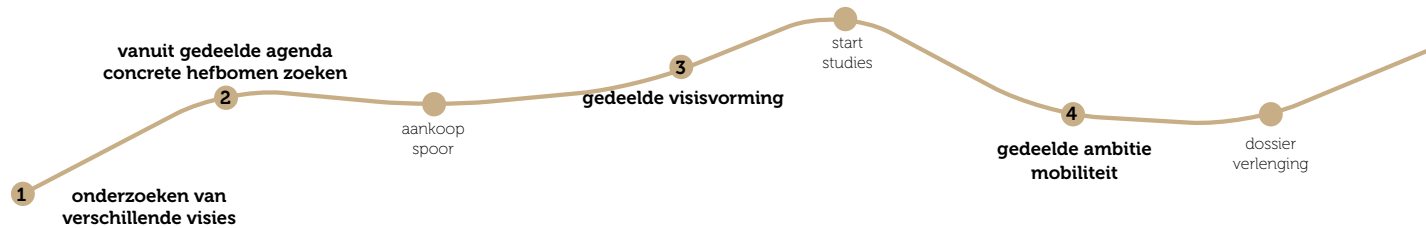

Het Kolenspoor is een oud mijnspoor dat van Beringen tot Maasmechelen 7 gemeentes kruist. Precies 25 jaar na de sluiting van de laatste mijn was er nood aan een nieuwe boost op sociaal, economisch en toeristisch vlak, over de gemeentegrenzen heen. Vanuit verschillende invalshoeken werd er al een veelheid aan toekomstbeelden gemaakt. Samen zochten we vanuit verschillende agenda's naar het gedeelde verhaal en definieerden de concrete hefbomen. Zo moet het Kolenspoor een ruimte worden om te ontmoeten en beleven, een drager voor een nieuw economisch weefsel en een innovatief mobiliteitsnetwerk. Voor dat laatste ligt er vandaag een gedeelde ambitie op tafel om van het Kolenspoor dé fietssnelweg van de 21e eeuw te maken, met slimme en innovatieve combinaties van shuttles, bussen, knooppunten en deelsystemen.

Doorbraken

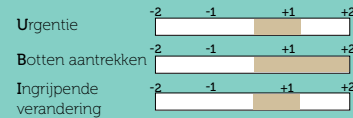
Doorbraakfasen

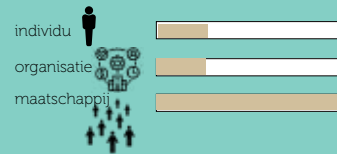
Doorbraakacties

Aan de start van het project situeerde 2P de vraag als volgt:

Het project zette in op een verandering bij en samen met:

De rol van Tweeperenboom

Tweeperenboom ondersteunde de verschillende partners om het project open te breken, en om zowel nieuwe verbindingen aan te gaan, als bestaande verbindingen te versterken. We deden dit in volgende doorbraakfasen:

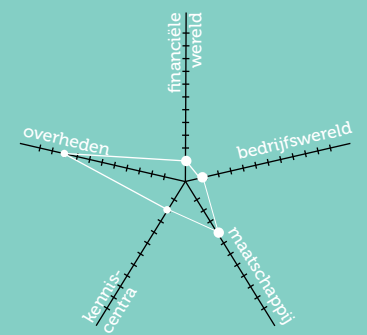
In de eerste fase gingen we terug een beetje achteruit en startten met het 'loskomen' van het kolenspoorverhaal dat er lag. Onder professionele actoren (zowel ambtenaren, experts en ontwerpers) was er al een veelheid toekomstbeelden, visies en ideeën. We werkten aan het verbinden van deze ideeën met andere belangen en brachten nieuwe belangen in.

In een volgende fase werd er gezocht naar concrete hefbomen om dit verhaal handen en voeten te geven. Er groeide een ondersteunde en goedgekeurde consensus om het Kolenspoor ontwikkelen als: (i) een innovatief mobiliteitsnetwerk; (ii) een groen economisch netwerk; en (iii) een ruimte om te ontmoeten en te beleven. Van daaruit werden concrete stappen genomen. Zo werden verschillende vragen naar studiewerk samengevoegd in één bestek voor een innovatief mobiliteitsnetwerk en een communicatiestrategie. De concrete aankoop van het spoor door de provincie was hierbij ongetwijfeld de meest tastbare en noodzakelijke stap.

In een derde fase werden deze studies samen uitgevoerd en werd er gewerkt aan een kaart van projecten, prioriteiten en belangen. We investeerden terug tijd en energie aan het toe-eigenen van het verhaal. Vandaag wordt er door verschillende actoren actie genomen in een gedeeld verhaal. De heldere ambitie van vandaag is het kolenspoor als dé fietssnelweg van de 21e eeuw en als alternatief voor de auto. Deze ambitie vertaalt het vertrouwen dat er vandaag is tussen de verschillende kernpartners.

Situering kernpartners in maatschappelijke vijfhoek

Ambitie binnen de Sustainable Development Goals

Doorbraakarchitecten:
Bert Smits en Jeroen Bryon

